

frågor för dagen

Världsbanken föreslår ny form av U-bistånd

Världsbanken har presenterat ett förslag till en ny form av tekniskt bistånd som skall avvärja att utvecklingen i u-länderna stoppas upp på grund av oförutsedda bakslag i deras export.

Ostadigheten i u-ländernas exportpriser utgör ett allvarligt hinder för utvecklingens framåtskridande, framgår det av en nyligen utförd undersökning av bankens personal. Detta har lett till att banken föreslår att internationella organ skall åta sig att bidra med utländsk valuta i krissituationer enligt ett i förväg uppgjort program.

Undersökningen har gjorts på uppdrag av UNCTAD, FN:s handels- och utvecklingskonferens. Bankens ekonomiske rådgivare, Irving S. Friedman har nyligen presenterat den för konferensens styrelse.

Det är allmänt känt att utvecklingsprogrammen är känsliga för oförutsedda förändringar i det

ekonomiska livet, sade Friedman och syftade på det faktum att de flesta u-länder drabbas hårt av plötsliga nedgångar i priserna på sina exportvaror.

Bankens förslag går ut på att skapa ett särskilt biståndsprogram där ett administrativt organ — som bör vara internationellt — i samarbete med ett u-land kan hjälpa detta att komma över kriser i fråga om utländsk valuta.

Om programmet kommer till stånd medför det "godartade konsekvenser som sträcker sig långt utöver lösningen av det speciella problemet i fråga", ansåg han.

Mottagarlandet och det internationella hjälporganet måste i förväg komma överens om vissa grundläggande principer. Först och främst gäller det att enas om "skäliga förväntningar" av exportinkomsterna under vissa år framöver. Vidare bör man fastslå regler för den ekonomiska politiken under samma period, antaga ett "Policy paket" enligt Friedmans terminologi.

När sedan de åtgärder landet självt kan vidta vid plötslig valutabrist undersökts skulle det internationella organet kunna förbinda sig att bidra med ytterligare utländsk valuta om det visar sig nödvändigt för att utvecklingsprogrammet skall kunna fortsätta.

— Detta är något nytt, sade Friedman, men det är baserat på våra erfarenheter och vi tror att det är praktiskt och genomförbart.

Villkoren för hjälpen bör vara desamma som för det övriga finansiella biståndet. Friedman påpekade också att det nya programmet skulle lägga en "ännu tyngre börda av ansvar på u-länderna" när det gäller deras skötsel av den ekonomiska politiken. Det kunde dock inte hjälpas, menade han och hävdade att fördelarna i detta fall uppväger nackdelarna.

Kostnaderna för det nya biståndet uppskattas till ca 2 miljarder kronor om året.

Rekryteringen av hemmafruarna

Det har i långa tider upprepats att hemmafruarna bildar en arbetskraftsreserv som borde kunna aktiveras vid behov. Numera vet man att gruppen utgör den enda avsevärda reserven vid sidan av dem som friställes genom pågående rationalisering och automation. Vi har tidigare påpekat att den successiva standardförbättringen skapar ökad tröghet i fråga om hemmafruarnas villighet till yrkesarbete. "Hon behöver inte arbeta längre" har ofta varit den belåtna förklaringen till att den nygifta upphört med sitt yrke eller att den slitna modern stannat hemma sedan barnen börjat arbeta.

Där som så ofta händer familjens konsumtionskrav (bil, båt, fritidstuga) tillåtit överskrida gränsen för mannens behållna inkomst uppstår ett vångsläge som numera allt oftare bringar maken att behålla eller återta sitt yrkesarbete.

Därmed läses familjens ekonomi till en viss nivå och maken till fortsatt yrkesarbete. Bundenhet och dubbelarbete kan bli mycket betungande men måste utstås.

Å andra sidan finns det en stor kategori kvinnor för vilka yrkesarbete på grund av utbildning, intresse och fallenhet samt till motvikt mot isoleringen inom hemmets väggar helt enkelt inte kan undvaras.

För båda grupperna krävs det, att barnen får sin tillsyn och vård när modern är upptagen. Flertalet redan yrkesarbetande gifta kvinnor, tillhörande sannolikt endera av dessa grupper, har på ett eller annat sätt ordnat barntillsynen och antas förbli bundna till yrkesarbetet.

Det är i huvudsak andra kategorier som man nu vill mobilisera till arbetslivet genom livlig propaganda och stora anslag till daghem och barnstugor. Könnsdebatten verkar som beställt stimulerande för syftet. Tidigare stängda portar och

yrkesentréer måste öppnas. Det viktigaste är att hemmakvinnorna bringas ut i arbete. Men motståndet finns. Detta grundar sig alltså på olusten inför hårda arbetskrav och bundenhet. Trots allt blir det hustrun som drabbas mest. Och skatterna blir obehagligt höga. Därför planerar familjerna med dubbel eftertanke och sträcker sig på sin höjd till halvtidsarbete för hustrun. En undersökning i Jönköping visade att av mer än 1.000 potentiellt intresserade hemmafruar 85 % inte kunde tänka sig annat än deltidsarbete och på villkor att barntillsyn kan ordnas.

Nyligen har generaldirektören i socialstyrelsen i en tidning konstaterat att en kraftig utbyggnad av daghemmen kommer att ge 2.000 platser pr år i landet. Siffran kan verka imponerande men är det tyvärr inte med tanke på den personalåtgång som daghemmen kräver i gengäld och det stora underskott på arbetskraft som behöver fyllas.

Bister inspektion av daghem på sjukhus

Först under de allra sista åren har en så näraliggande åtgärd i personalkrisen som att inrätta barn-daghem för sjukanställda kommit till utförande. Men sedan uppslaget väl uttalats och fått tillräcklig publicitet blev det god fart. Redan våren 1964 fanns det 39 sjukhusdaghem i landet.

Enligt en inspektionsberättelse som avgetts av överinspektören Karl Grunewald i medicinalstyrelsen tillhörde 34 av daghemmen landsting, sjukvårdsstyrelser och direktioner. Inspektionen fann bl. a. följande. Endast i fråga om 24 hem hade stadgad anmälan till

socialstyrelsen skett, i 8 fall sänkades avtal med läkare och 9 hem var ej inredda med särskild hänsyn till barn. 7 hem hade ingen ute-lekplats. Flertalet daghem förestods av förskollärare eller barnsköterskor, 2 av lasarettets husmor.

I berättelsen är man på det klara med svårigheterna för sjukhusdaghemmen att bereda godtagbar vård med hänsyn till splittrade tider genom moderns oregelbundna arbetspass, service även åt extra-personal och vikarier m. m.

Berättelsen frågar sig vad man nu vinner med arrangemanget. Sjukvårdshuvudmännen har angett att man i 17 sjukvårdsområden tack vare hemmen ökat personalen vid sjukhusen med 252 personer. Barntillsynen i daghemmen har samtidigt krävt en personal på 151 personer. Det framhålls att personalvinsten (i medeltal 6 personer i varje sjukvårdsområde) dock måste ses mot nackdelen av mindre god vårdkvalitet och för liten personal.

Sannolikt betraktar sjukhusens huvudmän daghemsanordningarna som en provisorisk nödlösning i det katastrofala personalläget. Allt talar för att ansvaret för daghemmen så småningom kommer att centraliseras till kommunerna. Inspektionen fastslår emellertid att daghemmens "konsumenter" varken är arbetsgivarna eller de plats-sökande utan *barnen*. Det är deras bästa som först och främst måste beaktas.

Kurs om handikappade husmödrar

Vid rehabiliteringskliniker och vid ett par arbetsvårdsinstitutioner kan den handikappade husmodern få träning i lämplig metodik och i bruket av tekniska hjälpmedel.

SVCR planerar med hänsyn till den pågående och väntade utbyggnaden av dessa avsnitt av rehabiliteringsverksamheten att ordna en specialkurs på detta område. En förutsättning är att minst 25 deltagare anmäler sig.

Denna kurs är avsedd för rehabiliteringspersonal, hemkonsulenter, hushållslärare vid seminarier och övrig personal, som kommer i kontakt med den handikappade husmoderns problem.

I kursen, som beräknas äga rum 18—22 april, ingår bl. a. följande ämnen: Rehabiliteringsmöjligheter för handikappade husmödrar; aktuella försäkringsfrågor; bostadens utformning; köksutrustning; toalettrumsutrustning; bostads- och andra bidrag; olika problem i samband med husmoderns arbetsfunktioner; kostfrågor. Studiebesök kommer att ordnas.

Kursledare: med. lic. Lennart Angervo och hushållslärarinnan Lillie Dahlberg. Kursavgift 340:— kr.

Anmälan bör inkomma före 1 april. Preliminärt program kan rekvideras från SVCR, Fack, Bromma 3.